

Vad har hänt?

VÄRLDEN DARRAR i spänning. Alla väntar på avgöranden, som inte kommer. Mussolinis fyrmaktsplan diskuteras, men har — som sig bör — väckt Lilla Ententes betänkligheter, de som inte får vara med i den inre kretsen. Frankrike har under utarbetande ett förslag, som vill ännu fastare förena stormaktsplanen med folkförbundspakten. Nedrustningskonferensen vilar.

I BRAUNSCHWEIG OCH PFALZ har det uppstått oroligheter mellan nationalsocialister och stahelmar, som lett till blodiga sammandrabbningar. Sprickan i den nationella enheten har vidgats genom Hitlers husundersökningar hos tysknationella ledare. Hur länge håller enhetsfronten?

DOMEN I GRÖNLANDSFRÅGAN har fallit: Danmark har fått rätt, dess suveränitet har historisk hävd och Norges åtgärder för occupation ha varit rättsstridiga. Danskarna glädjas men normmännen ha uppträtt med stil och värdighet, beredda att glömma sorgen. De båda konungarna ha — oberoende av varandra — skickat varandra vänliga telegram med gratulationer resp. beklagande och hoppats på gott, förnyat samarbete.

DEN SVENSKA RIKSDAGEN hade på onsdagen sitt sista sammanträde före påsklovet. Då behandlades bl. a. en motion mot gifta kvinnor i statsjänst, d. v. s. egentligen familje-dubbelanställningar. Stämningen var reaktionär. En utredning beslutades, men till den saken få vi återkomma.

F. ö. tycks de stora uppgörelserna också för svenska riksdagen hänga i luften — man väntar med spänning.

Veckovaren

Det heliga året.

Folkbildning och idrott i riksdagen.
Av Elsa Svartengren.

Ungdomsproblem 1933:

Vad ska pojken ta sig för?
Av ingenjör Einar Palm.
Den studerande ungdomen och de sociala frågorna.
Av gymnasisten Gustaf Klackenborg.
Slagsmål och slagsmåls-exegetik.
Av Anna Klemm.

För minnet och löftet.
En intervju med Ellen Hagen på L. K. P. Rs 30-årsdag.

Kapten Cederblom på "Rospiggen".
Av Elsa Widelblom.

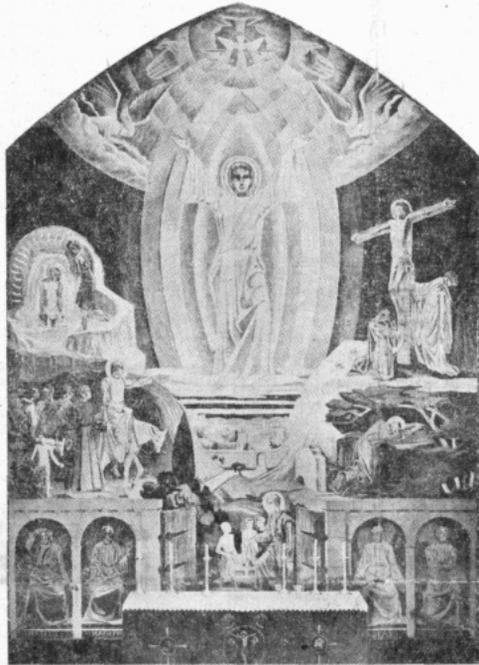
Nr. 14-15 av Tidevarvet äro samsammanlagda till ett dubbelnummer och under påskveckan utkommer intet nr. av Tidevarvet. Nästa gång tidningen kommer våra ärade prenumeranter tillhanda blir alltså med nr. 16 den 22 april.

Vi be samtidigt få framhålla, att om prenumerationer sker nu till Tidevarvet exp. Stockholm 2, erhålles alla nr. från den 1 april.

Pris till årets slut kr. 4.50. Postgiro 1544.

Lördagen den 8 april, påskafoten, hålles red. och exp. stängda.

Kristus och de heliga männen i konsten.

Hugo Louis Mohr: Freske. Valda kyrke, 1932. (Ur Fritt Ord.)

Som inledning till detta nummer av Tidevarvet, vilket har kommit att behärras av den enskilda människans insatser och kamp mot svält, krig och död, skulle vi vilja sätta några rader om de stora revolutionärerna, tagna ur en artikel i *Fritt Ord* och med den norske konstnären *Henrik Sörensen* som författare — skaparen av altartavljan i Linköpings domkyrka. Konstnären skriver:

För ett större alterverk till en gammal svensk domkyrka har jag som modeller till Kristus och de 22 helige personer i bilden brukat ansikten och drag för många slägs folk. Bland andra också fra de så kallade sociale oprörere. Jag kan nevne typer som Bakunin, Victor Hugo, Landauer o. fl. — samt kunstnere og videnskapsmenn. Ti jo mere jeg beskjeftiger mig med disse bibelens og kirkeens hellige folk — jo mer slår det mig deres likhet med opröreren i den store forstand — og med kunstnere.

Hovedtrekkene ved disse er; det selvforleggende — offererven og martyrdøden, og at deres idde eller besættelse skyver tidvis det jordiske til side — og at de får noget av dette blå fascinerende, som gir dem denne forunderlige makt over mennesker og sinn, som varer så længe. —

För mig står Kristus også i kunsten som *lysets* aksjon og dets vorden til gestalt, skapt ved møtet med det *svarte*, det *trauende* i altet: Sorgen, nöden, uroen og döden. Jeg kaller det — det katastrofale prinsipp.

Denne sinnets evige uro og skriden kan intet i denne verden hjelpe virkelig. Dog har kunsten i sig makt til — forstunder — å utløse og befri sjelen — *der den finnes*. Kunsten har i sitt vesen noget av dette rovgivende og dette av evighet som all skapning *jager* etter. Det stabile.

Derfor tillater jeg mig å nevne at Lenins utrydelse av lengslen, den transcendente funksjon i mennesket er en slags logisk korslutning. Den forsvarer som en nødvendighet og er vel delvis en hevntakt.

För nogen fordrunke poper og en korruptt offisiell kirkes skyld göres denne fatale lapsus å dekretere, at religionen er kontra mennesket, og at lengslen efter siste biologiske følgesetninger og marsvinsforsök skal vende sig mot den brune jord og bli i ro. Man besierer ikke lengslen hos trekkfuglene ved å stikke öpenet ut på dem.

Lenin er et skritt men Kristus er et mål i en skridende evighet.

Et öieblick kan disse jordiske före fra en Spartacus til en Rosa Luxemburg ha dette blå glimt av evighet, og det tusenårige rike som de hellige menn Moses, Jeremias, Amos, Saulus. Deres lengsel er ens. Og de er alle av den skjönne og brune jord.

Men Kristus er av lys. Öf forat han i billedfremstillingen skal ha den aksjon og det bud til menneskene og kunne gi dem vingene — må han være som *lyset*, som lysets aksjon. Han må være löftet ut fra jorden og nattens kropp — han må være ren, hvit — *Guden*.

Margit Wohlin:

Vad gäller striden? Arbetslösheten.

Kooperativa förbundet har i en serie »Ekonomska Debatten», givit ut ett par småskrifter — ångående depressionen och arbetslöshetsproblemet, nämligen *Gustav Cassels »Spara eller icke spara»* och *Gunnar Myrdals Bilaga till statsverkspropositionen »Konjunktur och ofentligt hushållning»*.

Alla veta, att stridens vägor gå höga, men få ha riktigt klart för sig, vad det egentligen är man strider om. Allmänheten, som tänker partipolitiskt, överdriver säkert i hög grad skiljaktheterna i åsikter både mellan ansvariga riksdagsmän och mellan nationalekonomerna. Tyngdpunkten på en gungbräda behöver bara förskjutas några millimeter för att brädan skall väga ner till höger i stället för till vänster. Eller, för att ta en annan bild: två läkare kallas till en sjuk. De ställa precis samma diagnos av sjukdomens hela karaktär och förlopp, de ha

t. o. m. samma uppfattning om de riktiga botemedlen. Båda påyrka vila, sol och luft. Den ene råder patienten att omedelbart avresa till Rivieran, den andre medger, att det vore det bästa, men förs inte i patientens nuvarande tillstånd ta risken för en lång resa utan förordrar en hemmakur. D. v. s. fast de bägge läkarna ha väsentligt samma uppfattning, utmynna deras åsikter i helt olika råd.

Är inte detsamma fallet med mycket av det, som blåses upp till stora partifrågor? Om man studerar vad som från olika håll skrivits i arbetslöshetsfrågan, måste man för det första erkänna, att det råder en rörande enighet om sjukdomens orsaker, situationens allvar samt ovissheten för framtiden. Orsakerna ligga icke inom Sverige, utan, för att använda Wigforss ord, i skärpningen av krisen i hela världen, och i Sveriges starka beroende

(Forts. å sid. 5.)

Arbetslös ungdom — pionjärer för ett nytt samhälle.

Den arbetslösa ungdomens växande skara står just nu som den mest skriande påminnelsen om en hittills råddande världsordnings sammanbrott. Dessa unga människor, som inte se någon framtid, ha med sina bleka ansikten och ofta alltför dåligt några kroppar fått jättebedor att bära av svårigheter, förivlan, trots mot samhället eller tyst vanmakt. Deras världsöbild är ett evigt sluttande plan mot sämre och sämre, mer och mer katastrofala förhållanden. Och ändå är det på dem som allt måste byggas, som har med en levande och människovärdig framtid att göra.

Hur skall man då, ur själva eländets makt kunna utvinna den positiva kraft, som inte bara hjälper de nödställda för ögonblicket men också orkar att påverka världen till förbättring?

Omkring denna fråga hade några ungdomsledare, ungdomar och andra intres-

serade samlats till överläggning på Eke-red under sistförflutna lördag och söndag. Initiativet var Göteborgssektionens av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet och fru Rut Adler hade gästfridd ställt sitt hem till förtogande. Själva hade Rut Adler i sitt inledningsföredrag till överläggningarna ställt upp frågan, hur man skall kunna ställa uppfostran till fred i sammanhang med åtgärder för lindrande av arbetslöshet. Hon pekade då på de stora sammanhangen mellan internationell förståelse och internationellt utbyte, krig och depression. Men det pågår trots allt en process som leder fram emot systembyte, sade hon. Det äldre människomaterialet är ömtåligt och måste skyddas under denna skalbytestid. Vi vet, att pessimism aldrig skapat något, men att optimismen bygger upp och det är därför vi måste samlas

(Forts. å sid. 3.)

Sven Stål:

"Sörja höves Elektra"

Strindberg, Ibsen och de i ordmarmor skulpterande klassikerna ingå i lika delar när fenomenet O'Neill skall analyseras — det klassiska hatet tempereras han enligt strindbergs metod och den ödslighet, den spöklika skrämsel, som meddelas av döda ting, den annekterad från Ibsen. Amerikanen-irländaren O'Neill är en sålän som företeelse inom den dramatiska litteraturvärlden, han visar numera sällan sitt eget ansikte, han bär ständigt mask — men han bär sina lånade drag med ett allvar och en intensitet som gör att man till slut måste identifiera honom med hans arbete. Jag vet att »Mourning becomes Electra» anses av skriftfärds och sakkunniga som ett nutida mästerverk, men min ringhet föredrar de saltmättade själansspjäserna och Empepor Jones och Desire under the Elms —

det irländska påbräet hos O'Neill mär bläst av att inte tyglas med andra betsel än sitt eget.

I stora drag blev Dramatens framförande av den långa triologien fängslande och först av alla bör fru Teje nämnas för sin tolkning av Christine-Klytemnestra. Skådespelets bars av de stora vingslag, hon fyllde scenrummet och åskådardrapsen med sin betvingsande personlighet och när hon lämnade scenen,

(Forts. å sid. 3.)

Läcker och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterapningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TILL EDERT FÖRFOGANDE

ALL-ROUND
FOTO
C. E. BERGWALL
FREYGATAN 7-9 Tel. 323902

TIDEVARVET

Radikal
politisk
vecko tidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Triedalsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Norrlandsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76.
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker.
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

LÅKOMARE

Införd genom Stockholms Läkareförening.

DOKTOR

Gerda Kjellberg

bortrest under april månad.
Vik: Dr Tyra Sjöquist-Rhodin.

Stockholms Yngre Tandläkares
Förening.

Kvinnliga tandläkares klinik.

Ad. Fred. Kyrkö, 1 (v. Sveavägen)
Innehavare endast leg. tandläkarna
Annie Gyllencreutz, Ingrid Huss,
Ruth Öhring. Tid pr. tel. 20 03 73.
Särskild mottagning för barn (tandl.
Huss.) Måns, onsd, fred. 4.30-6.

Klockarebolagets

(f. d. Wissnells, etabl. 1818)
Begravningsbyrå & likstiftfabrik
Fabrik och utställning:
Skepparegatan 39
Telefoner: 67 34 36 • 61 20 98
Efter afärdstid: Enskede 29 30
Filiärer: Årnegatan 40, 53 35 28
S:t Paulsgatan 15, 40 30 87
Ombud för Sv. Eldbegängelseföreningen

Eldbegängelsen

är den bästa formen för förvandlingen
av de avlidnas stoft. Upplysningar om
eldbegängelsen lämnas å

Svenska Eldbegängelseföreningens
(S. E. F.) Stockholmsavdelningens byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss). Tel. N. 22 80.
Vardagar kl. 9-4, lördagar 10-2.
Medlemsavgiften i föreningen är en gång
för alla; för medlemmar i Svenska Eld-
begängelseföreningens kassan Kr. 3,-.
För 1 annan begravningskassa inskrivna
Kr. 5,- samt för andra Kr. 10,-.
Föreningens tidskrift »Ignis» Kr. 2.50 pr år
(åtta nr.)
Medlemskap i Sv. Eldbegängelseför-
sökningskassan befriar de efterlevande från
kostnader och bestyr med den dödes
begravning. Låga premier.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM

LINNEGATAN 19
Mottager inackord, även för längre tid.
Tryggt och ögön., välrök.
Tel. 778 24.

Liliesjöbs

Parfyeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:
Fridhemsgränd 16 — Tel. 50 59 82.
Hantverkargatan 85 — Tel. 50 55 85.
Sveavägen 109 — Tel. 31 70 25.
EL, värmekudor — Kattiska
— Kamelårsartiklar — Urinbehållare
— Sanitetsbyxor för damer —
Allt i branschen.

Den 8 April 1933.

Det heliga
året.

Lördagen den första april kunde
hela världen lyssna till påvens röst,
när han invigde det heliga året —
med tre slag på den heliga ören-
nen. En halvtimme innan katol-
ska kyrkans överhuvud uttalat de
rättfärdighetens paroller, inför vilka
den heliga porten skall öppnas —
öppna för mig rättfärdighetens port
— Gud, som visade rättfärdighet
mot Israel — inleddes officiellt i
ett stort civiliserat land i Europa den
systematiska förföljelse mot judarna
som slagit världen med fasa. Har
påven med sitt återkallande i år
av det heliga året velat resa en pro-
test mot de otroliga händelserna i
grannlandet, så ha dessa i varje fall
fått passera tills, som det förefaller,
den praktiska nödvändigheten gjort
det lämpligt att hejda dem.

När bojkottorganisationerna mot
judarna i Tyskland, denna »rörelse
från folket självt», som regeringen
funnit för gott att i ordningens namn
stöjda och sköta, obönhörligt gått
fram emot judiska affärsmän, advo-
kater, konstnärer, läkare och drivit
dem bort från deras anställningar
och tjänster, har den påstått sig
handla mot människor, för vilka
Tyskland icke varit »fosterlandet». Man
kan med enskilda exempel i
oändlighet vederlägga detta påstå-
ende. Vad räknas nu att judarna
deltagit i kriget, att de solidariskt
med tyska folket upplevat den röda
revolutionen, förlorat sina pengar i
inflationen, gått igenom krisen i alla
desa skeden, underkastat sig de var-
andra avlösende systemen, antingen
de gått ut över deras privata välfärd
eller icke?

I de väl förberedda jedeförföljel-
serna av 1933 i Tyskland känns alla
drag igen, som äro utmärkande för
diktaturens behandling av sina offer.
Judarna äro fosterlandslösa och
rättslösa. De tillätas dock icke att
lämna landet. De vägras pass och
skickas tillbaka från gränserna. Ett
fullständigt parallellfall till den ita-
lienska diktaturens maner, där ännu
efter åtta år missagliga undersåter
förjudas lämna det land, som sam-
tidigt utsätter dem för den mest ot-
härdliga övervakning och förföljelse.

Den skandal som regimen i Tysk-
land ställt till med genom sitt svar
på den förmenta »internationella
hetsen» har tagits emot med öppen
avsky i utlandet. Efter den första
dagens erfarenheter har ledningen
också funnit för gott att avstå från
förloppningar. Intet återtag kan dock
utplåna den barbariets skugga som
med dessa åtgärder fallit över år
1933.

Lucks kaffe special

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GOTGATAN 52 " " 33 90

Fängelseluft.

Från ett ögonvillta till de senaste hän-
delserna i Tyskland har Tidevarvet mot-
tagit följande skildring:

De nya herrarna i Tyskland jämföra
med gamla revolutioner, för att framhå-
va relativt få våldsslag som begåtts un-
der deras. Tänk på hur det var i Ryss-
land! säga de. — Visst gick det hundra-
falt värre till i Ryssland. Men där stör-
rades på våldsam vägt ett statsystem,
som hade vapen och makt att värja sig.
Den tyska demokratin gjorde intet mot-
stånd, hade i det sista stadiet inga möj-
ligheter härtill, då dess vapen redan be-
funno sig i angräpnars händer. Nationa-
lismaterialerna övertogs en förråd stats-
byggnad vars dörrar stodo öppna för
dem, de behövde bara kliva in och slå sig
ned. De som finga såta livet till vid den
nationella revolutionen vor värnlösa.

Naturligtvis ha åtskilliga överdrivna,
delvis direkt felaktiga rykten återgivits i
utlandspressen. Särskilt torde detta vara
fallat angående fysisk misshandel av ju-
dar. Troigtvis också vad beträffar tur-
ti i fängelserna. Men vem blir skulden
till dessa rykten om inte den nya regimen
själv, som sätter de utländska korrespon-
denterna under kontroll, som ena dagen
säger, att det råder lugn och ordning i
landet, och den andra, att där det hyvlas,
måste det också bli hyvelsång. Hitler
försöker, säkerligen med årligt uppsåt, att
bromsa våldskaktionerna, men samtidigt
tillåts Göring säga, att varje kula som
avlossas är hans kula, och amnesti utfärdas
för alla förbrytelser, som begåtts för
den nationella kampens sak.

Många tro, att det råder kaos i Tysk-
land och att det är farligt att resa dit.
Det är inte alls farligt. En utlänning
kan utan vidare göra en Tysklandsresa,
ingenting kan hända honom, han kommer
knappast att märka någon annan
förändring än vinlet av brunskjortor på
gatorna. Det är alldeles lugnt i Berlin.
I det yttre går allt sin gilla gång, biogra-
fer och teatrar spela, danslokaler och ka-
féer äro besökta som vanligt (för en
vecka sedan åtminstone ovor också de
judiska kaféerna öppna och det var inte
förent med någon som helst risk att gå
dit). Utlänningar och de tyskar, som
annatam den nya ordan, kunna röra sig
fritt och utan obehag. Men för de tyskar,
som stå i opposition, har fösterlandet bli-
vit ett enda stort fängelse. Också de,
som inte givit offentligt uttryck åt sina
åsikter och således inte behöva befaras
undersökning och häktning, befina
sig som i fängelse. De få aldrig mera
tala, de skola, om inte i fysiskt, så dock
i andligt hänsynde utrotas. Och de ut-
göra, om man frånräknar de många, som
efter valen vänt kappan efter vinden, gott
och väl 30 % av folket. Tyska folket har
enats, heter det så vackert. Men först ha
30 % av folket gjorts rättslösa, stämplat
till parias.

Visst kan man promenera på gatorna i
Berlin, sitta i kaféerna, man riskerar
ingenting. Så länge man tiger. — Varje
öfversiktigt ord utomhus eller till någon
person man inte är riktigt säker på, kan
leda till polisförhör eller undersökning.
Denuntiationen florerar. Det är
inte alldeles öfverligt att i svarpåven
undertrunk läsa ena någon av de f. d.
demokratiska tidsningarna, man kan få
den slutit ur handen på sig med ett:
»Sajude!» Men, som sagt, om man tiger
—

Och de flesta tiger. Man finner sig i
det oundgängliga. Man kryper in i sitt
skal och väntar. Väntar på vad? An så
länge inte på någonting alls. En allmän
resignation råder. De socialdemokratiska
ledarnas mänskligt begripliga, men i sin
verkan på massorna katastrofala flykt
respektive kapitulation för Hitler ha starkt
bidragit till att få det sista hoppet gått
slockna. Och Brünning lär skola gå i
kloster. Också den katolska kyrkan, som
i motsats till den evangeliska med mod
och energi kämpat mot reaktionens bar-
bari, har sträckt vapnen. Allting har böjt
sig under haksörset.

Den enda opposition som ännu existe-
rar och som även tillätts, utgår från en
liten nationalsocialistisk grupp, som utger

SKÅNK TILL

"Små Smulor"

(Stadsmissionens Uppsamlingens-
möbler) avlagna kläder och skor, mö-
bler, linne- och andra persedlar, böc-
ker, papper, lump m. m., och Ni
hjälpas oss att bereda hjälp och ar-
bete åt nödställda. Tel. 50 88 90.

Från riksdagsläktaren.

Folkbildning och idrott.

Det var en stor lunta riksdagstryck,
som kammarledamöterna lade upp
på sina respektive pulpetar, när de sam-
lades till plenum onsdagen den 30 mars.
Det var Statsutskottets utlåtande nr 8
angående regeringen för budgetåret
1933/34 av utgifterna under riksstans
åttonde huvudtitel, innejättande an-
slagen till ecklesiastikdepartementet. Den
var 245 sidor tjock och omfattade 256
lösa ärenden. När klockan var 12 på
natten hade man just kommit till 225e
punkten, som jag väntat på hela dagen.
Hr Oscar Olsson i Första kammaren
hade också väntat, för punkten hette Un-
derstödt åt folkbildningsväsendet, så man
först åt han hade ner hela sin varma
sjal i sitt anförande. Det gällde ju att
söka rädda anslaget till de tusende små
biblioteken, som byggts upp med så myc-
ken möda och kärlek landet runt. Kungl.
Maj: hade föreslagit en minskning av det
ordinarie anslaget till folkbiblioteksväsen-
det från 850,000 kronor till 785,000 kro-
nor och det skulle bl. a. innebära att de
små biblioteken endast skulle få 40 % av
föregående års anslag till bokinköp, och
när man vet hur få kronor varje biblio-
tek erhållit, så förstår man att det nästan
blev detsamma som att inga inköp av ny
litteratur kunde göras.

Hr Olsson hade hemställt att det skulle
höjas till 970,000 kronor och det var med
av iver darrande stämma han talade för
sitt förslag: Riksdagen måste, sade han,
iaktta den strängaste sparsamhet. Men
denna sparsamhet får ej gå ut över folk-
materiale, som är den dyrbaraste till-
gång som nationen har. Den depraveran-
de sysslosheten, som i dessa arbetslös-
hetstider utsätter vår ungdom för de
största moraliska påfrestningar, innebär
en stor fara. Om folkmaterialet tager
skada är det svårare att få det ekono-
miska livet i rätt spår igen. Att få hand
om ungdomen i ett utbildningsarbete,
som kan hålla den upp från den modlöshet
och den ondska sysslosheten, som annars
blir följden, det är en synnerligen viktig
fråga just nu. Vilka kan då dessa hund-
ratalstusent om inte de organisationer,
som skapat det fria och frivilliga bild-
ningsarbetet? Att bygga upp denna små-
biblioteks-rörelse är ett arbete, som vär-
dens övriga nationer saknar motsvarighet

tidskriften »Die Tat» och »Tägliche
Rundschau». Här tar man socialismen
på verkligt allvar och hatanden bekäm-
pas. Men dessa organ läsas endast av en
fåtalig publik och det finns inga som
helst utsikter till att deras krav kunna
komma att göra sig gällande i den natio-
nalsocialistiska politiken.

Det är möjligt, att den göringska lin-
jen i någon mån kommer att lämnas och
våldshandlingarna smjögom att avtaga.
Det skulle säkerligen betyda en stor be-
svik för talrika nationalsocialister,
som nu i åratals matats med blodiga löf-
ten — allt emellanåt hör man folk, som
glädder sig åt förestående offentliga häng-
ningar. Men det är ändock troligt, att
Hitler kommer att söka undvika en så-
dan utveckling. Utlandets mening är ho-
nom härdig till icke likgiltig. Det har man
ju märkt vid judebojkotten.

Men också om småningom lugn och
ordning kommer att fullt återställas i
Tyskland — ett kommer aldrig att åter-
vända under den nuvarande regimen: den
andliga friheten. 30 % av folket — och
det är lågt räknat — är dömt till stän-
dig tystnad. Och den tyska kulturen
kommer att lida ett avbräck, som den inte
på lång tid kan hämta sig ifrån. Så gott
som alla kända tyska kulturpersonligheter
stå utanför nationalsocialismen och

till. Det är berättigat att väjda till kam-
maren om bifall till denna reservation.

Medan hr Olsson talade fylkades
idrottsredaktörerna på läktaren, de hade
väntat sedan klockan sju att debatten om
idrottsanslaget skulle börja.
Men som det redan var över midnatt
hemstälde talmannen till kammaren huru-
vida icke sammanträdet kunde uppskjutas
tills på lördagen. Och det voro alla med
på.

Idrottsredaktörerna återkommo alltså
på lördagen, det blev också livliga deba-
ter i båda kammarna. Vem kunde ana att
det fanns så många idrottsentusiaster
bland våra rundmagade riksdagsfarbröder?
Det var egentligen bara hr Pauli
som i någon mån tillvilde på idrotten
och tyckte att grabbarna kunde lubba på
landsvägen lika bra — utan statsanslag.
Den idrottsliga familjeträtan mellan gym-
nastiken och idrotten tänker jag inte läg-
ga mej i, sade hr Pauli, men riksdagen
har fullt fog att stödja Kungl. Maj:s
förslag.

Resultaten av de båda kamrarnas de-
batter vet man ännu inte så noga, då flera
av besluten blevo olika i båda kammarna
och gå till gemensam votering. Beträf-
fande idrottsanslaget hade Kungl. Maj:t
föreslagit en sänkning från 120,000 kro-
nor till 80,000, men Första kammaren
följde hr Bergkvists reservation om
100,000, medan Andra röstade för Kungl.
Maj:s förslag. Sänkning blir det i alla
fall, och någonsans skall ju pengarna
tas.

Ja, det här var ju ändå bara två av de
256 ärendena. De flesta kan man säga
gällde minskning av anslagen från skol-
staten. Att det kan finnas underliga mo-
tiveringar för indragning av anslag kunde
man få erfara, när man hörde unga hr
v. Heland i Första kammaren yrka avslag
på anslaget till ett av våra skolkökssemin-
arier med den motiveringen att man hade
funnit, hör och häpna, gitt man använde
och rekommenderade margarin i sina,
från trycket utgivna receptböcker! Något
mera »ofosterländiskt» kan bondeförbun-
daren hr v. Heland inte tänka sej.

Men hr Holmgren sade att han förstod
det mycket väl eftersom man vid de flesta
av statens anstalter är tvungen att an-
vända margarin. Elsa Svartengren.

gärigen nu utan arbetsmöjligheter
inom det egna landet. Snille och begy-
ning gälla ingenting längre, den politiska
inställningen och rasen äro utslagsgivande.
Einstein, Feuchtwanger, Reinhardt,
bröderna Mann, Käthe Kollwitz, Wasser-
mann och t. o. m. Gerhard Hauptmann
äro parias i det nya Tyskland.

En sak bör framhållas:
I utlandets indragning över många av
nazist-regimens åtgärder har börjat in-
smyga sig en viss ton av allmän tysk-
löftent, välkänd från tidigare år, vilket
är djupt beklagligt. Tyska folket är icke
identiskt med nazismen. Inte ens de mil-
joner som nu mött upp kring Hitler äro
Görings med hans idéer, än mindre med
idrottsna. Bitter nöd och nu på sistone
rådsån för kommunismen ha drivit många
till denna rörelse, vilka ingalunda stå helt
bakom den. En måttfull och skälig kritik
från utländskt håll av händelserna i
Tyskland har visat sig effektiv och kom-
mer väl också allt framgent att vara det.
Men alla hätska angrepp mot den tyska
nationen i sin helhet äro både orättvisa
och ägnade att skada de tyskar, som nu
äro fångna i sitt eget land — de i fängel-
serna och koncentrationsläger och de,
som ännu befriat sig i frihet, men äro
dömda att tuga.
Jan-Erik Holm.

Kvinnliga Medborgarskolan
vid Fogelstad

Kurser i medborgarskap under 1933

Historia med statskunskap, psyko-
logi, kommunalkunskap, mötestek-
nik, diskussionsfören eller aktuella po-
litiska och sociala frågor. Gymnas-
tik och sång.
Stipendier kunna sökas.
Begär prospekt hos

Rector Honorine Hermelin FOGELSTAD — JULITA

Ungdom 1933:

Vad ska pojken ta sig för?

Av Ingeniör EINAR PALM.

Häromdagen bilade jag in till Stockholm från en av förstäderna i skymningen. En hand sträcktes ut — det var en medelålders kvinna, som bad om skjuts. — »Se, busspengarna är så dryga och då måste man gå; om man inte kan tugga sig skjuts.» I fortsättningen sitter hon tyst, men jag tycker mig allt emellanåt höra en kvävad snyftning. Några snöflingor dala ned. »Ja, om det ville bli snö så att folk finge arbete. Jag har en son, som gått utan ett helt år.» — »Yrke?» — »Han hjälpte till på byggen, men nu är det slut på byggvarsverksamheten.» — »Och hans far?» — »Han dog då pojken var liten. Vad ska jag ta mig till? Han blir förärvad av att gå sysslöse. Han är ju 21 år.» — Min hjärna arbetade lebrillt för att finna ett svar, men vad skall man svara.

Det är inte bara i familjer, där arbetslöshetens spöke gnirar till mötes, som man med ångsan frågar sig: vad ska pojken (och flickan) ta sig för. De dåliga tiderna måste väl ha ett slut och de som då valt en levnadsbana, som har framtiden för sig, bli snart åter insugna i produktionsprocessen. För den unge i våra dagar är svårigheten dubbel, dels den tillfälliga arbetslösheten, dels framtidens oberäknlighet. Vilka yrken komma att stå sig? Vilka är minst överlevnadsvärd? Vad har jag läggning för? Vad skall jag bli? Det är ynglingens brännande frågor, som ett oblikt öde givit honom att besvara, innan han fått ett uns av livserfarenhet.

I en del andra länder har man inrättat kommunala institutioner för vägledning vid yrkesvalet. I Köpenhamn t. ex. finnes ett kommunalt psykotekniskt institut, som existerat i snart 10 år. Förra året anfördes institutet av över 2000 personer från alla samhällsklasser. Största delen av klientelet utgöres av de ynglingar, som söka sig in i något yrke och därför underkastats lärlingsprov. Men även real-skoleelever och studenter vid högskolorna ha prövats. Frågan om inrättandet av en liknande institution här i Sverige har varit uppe för ett tiotal år sedan men längre har man inte kommit.

Hur kan då den svenske pojken få någon vägledning? Jo, han kan först och främst läsa en nyligen utkommen bok, författad av föreståndaren för Köpenhamns psykotekniska institut, Poul Bahnsen. Boken är översatt och bearbetad för svenska förhållanden av fil. doktor G. Ekelöf och har fått titeln »Din framtid — en ställning i livet». (Natur och Kultur. Pris 3:75.) Här får man en hel del goda råd. Att man skulle vara född till ett visst yrke är ett stort missgä, påstår Bahnsen. I verkligheten finns det för de flesta människor en hel del områden, där hon kan göra sig gällande, och dessutom är den mänskliga anpassningsförmågan mycket stor. Att försöka komma till klarhet om vad man är intresserad för är också av underordnad betydelse. Intresset

kan nämligen förvärras. Om man skaffar sig detaljerad kännedom om en sak eller yrke blir man oftast samtidigt intresserad därav.

Vad den unge vidare har att göra är att skaffa sig en överblick över de olika levnadsbanornas möjligheter och krav. Det kan ske på tre sätt: genom studier av tillgänglig litteratur, genom samtal med yrkesutövare och genom att själv någon tid praktisera i yrket. Han kan t. ex. läsa Arvid Pehrsons broschyr: *Gossarnas yrkesval* (Stockholm 1932) eller *Vad skall jag bli* (Stockholm 1928), utgiven av Sveriges Hantverksorganisation. En fyligare redogörelse för olika yrken och resp. kompetensförordningar ger *Yngve Nylanders: Yrken och utbildning*. En ung flicka kan hänvisas till Fredrika Bremerförbundets häfte »*Flickornas yrkesutbildning*» (1924) eller »*Kvinnan i förvärvsarbets*» (1925).

Sedan kompetenskraven sålunda undersökts blir nästa fråga: Har jag begävnighet och möjligheter att utbildas mig för något av de »lärda» yrkena? De vanliga skolbetygen ge delvis svaret. I Bahnsens bok finns dessutom vissa intelligensprov, som man kan utföra på sig själv. Kan man inte med god samvete beteckna sin begävnighet som »mycket stor», »stor» eller åtminstone »genomsnittlig» bör tydligen varje tanke på de »lärda» banorna överges.

Har pojken, så fastnat för något av de undersökta yrkena bör han intervjua någon utövare av yrket och särskilt höra sig för om framtidssutsikterna. Kanske är det som lappskomakarens ett yrke på avskrivning. Eller är utsikterna synnerligen ljusa, så vill fallen t. n. torde vara beträffande reserisorsyret. I vårt land är vi dessutom långa sammarterier från skolorna och dessa böra utnyttjas till praktisk inom yrket.

Vår tid är ofantligt svår, då det gäller att skapa sig en säker framtid. A ena sidan fordras specialisering, på den andra ständigt utveckling, opphörligt nya uppfinningar och arbetsmetoder. Man diskutera i våra dagar, vilken kategori, som sitter säkrast, specialisternas eller allmänmedelvägen här som så ofta fördelaktig, d. v. s. grundlig specialutbildning i ett tack men samtidigt något annat så bakfickans, i händelse den förra banan för längre eller kortare tid skulle stängas.

Den studerande ungdommen, de sociala frågorna och S. S. U. H.

av stud. Gustaf Klackenborg.

I över 30 år har Sveriges Studerande Ungdoms Helykterhetsförbund utfört en välsignelsebringande verksamhet för att genomgå den bildade ungdommen med helykterhetens idéer. Dess medlems-siffror på en gång överblå, Man skulle kunna säga, att all överklassens ungdom tillhörde S. S. U. H., utan att överdriva alltför våldsamt. Men: hur gick det då sen? Kvarstod S. S. U. H. med medlemmar på den absolutistiska ståndpunkt, då de lämnat skolan och universitet — och därmed även S. S. U. H. — och gjort sin entré i det s. k. livet? Nej, de forna S. S. U. H.-sterna övergav till stor, ja, till största delen sin ungdoms ideal.

Vad kunde då detta bero på? En av anledningarna var givetvis det motstånd och den hätskhet, en absolutist överallt i de högre kretsarna möttes av. En annan anledning var väl, att de dåtidiga motiven för absolutismen, de medicinska, ej längre av vetenskapen kunde gottas. I stället för sin forna, av vetenskapen underkända, motivering kunde de i hast lägga sig till med någon annan. Därför fann S. S. U. H. år 1917 tiden vara lämplig för en avtvingning av pro-

grammet och motiveringen, så att den sociala sidan av alkoholproblemet — och detta problems samband med andra sociala frågor — kom i förgrunden. I S. S. U. H:s stadgar tog detta sig uttryck i bl. a. följande passus: »Genom att bereda sina medlemmar tillfälle till studier över samhällsföreteelserna och deltagande i praktiskt-socialt arbete söker förbundet jämväl hos sina medlemmar väcka intresse och förståelse för övriga samhällsliga spörsmål samt stärka och fördjupa medlemmarnas känsla av socialt ansvar.»

Den »gyllene ungdomen» måste känna till ansvar.

S. S. U. H. har genom denna stadgesändring lyckats åstadkomma en åtskilligt mindre avfallsprocent än förut och har också lyckats höja ansvars känslan inför medlemmarna och samhälle, vilket kan behövas bland den »gyllene ungdomen», där ansvarslosheten i hög grad florerar. Ute i lokalöfningarna landet runt samsätter man sig ivrigt med alla sociala frågor — på förenings-sammanträdena, på diskussionsaftnarna och på studiecirklarna. Den sociala upplysningens lackla gör S. S. U. H. allt för att tända vid läroverk, flickskolor och kommunala mellanskolor. För att stimulera det sociala studentintresset anordnas årligen genom statsanslag och bidrag från Casselska fonden sociala studiekurser i Stockholm. Vid dessa studiekurser har man alltid haft vetenskapens och sakkunskapens män och kvinnor som föreläsare, m. a. o. man har alltid eftersträvat att få reda på de sociala förhållandena, sådana de äro, och ej sådana de kunna te sig i en viss intressens ögon.

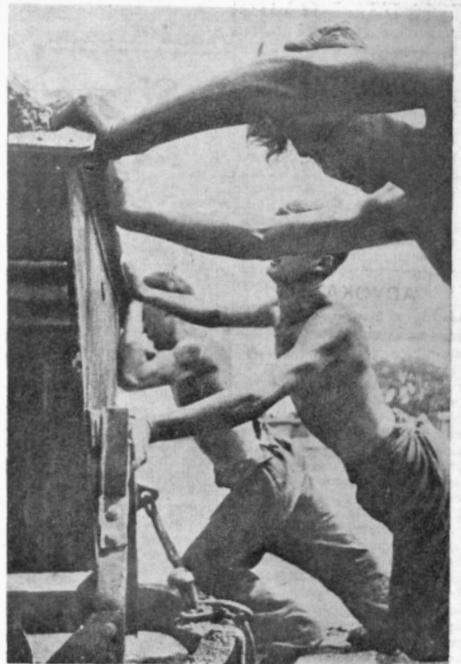
Den moderna alkoholforskningens erfarenheter.

Vid årets studiekurs i Stockholm under förra delen av januari var det centrala problemet alkoholföräran, en av vår tids största sociala problem. Det gällde att skänka deltagarna insikt i de senaste rönerna på alkoholföräran-området, att sätta dem in i de resultat och undersökningar, vetenskapen kommit till och gjort i de sista av dessa dagar. Bland dessa föreläsningar må nämnas: »*Rättsläras allmänna grunder med särskild hänsyn till nykterhetslagstiftningen*» av kommerserättsjur. dr. Siegfried Matz, »*Alkoholens fysiologiska verkningar*» av prof. Göran Lijeström och »*Alkoholens psykiologiska särdrag*» av prof. Olof Kinberg. Så var det vidare en diskussion: »*Absolutisten och sällskapslivet*», ett ämne aktuellt för alla moderna absolutister. Diskussionsledare var prof. Josua Tillgren. Auditoriet visade honom också stor tacksamhet genom applåder, sedan han framfört sitt gnistrande och sprakande fyrvyerker av sarkasm, kvickhet, originalitet och sakkunskap.

Studeungdomen behöver en orientering i det nutida samhällets struktur.

Även vid årets studiekurs alkoholföräran var det centrala och viktiga, så fanns dock plats för ett par andra sociala föreläsningar. Lärarinnan vid S. S. U. H:s folkskolorna fröken Anna Breitholtz höll två föreläsningar över ämnet: »*Fri-villigt socialt arbete i England just nu*», sin första föreläsning redogjorde fröken Breitholtz för den idealfarbetarakt, som i överensstämmelse med den kristna brokarskapslåran skapats av en rik kväkrare i Bornville. Vidare behandlades kväkrarnas inställning till kriget. Eftersom kriget är betingat av de ekonomiska förhållandena bedrivna dessa kväkrare ekonomisk upplysningsverksamhet och betona vikten av systembygge, så att det privatkapitalistiska systemet med dess orättfärdighet och orättvisa ersättes med ett annat, som står i överensstämmelse med Kristi lära. En annan aktuell-socialt föreläsning var prof. G. Vilh. Hultkrantz »*Sosbiologi och dess tillämpning på sociala frågor*», där så pass aktuella frågor som sterilisering och födelsekontroll behandlades.

Det är av vikt, att den studerande ungdommen, innan den har hunnit stela i former och förnuftsloshet, får sociala insikter, så att dess syn på de sociala problemen ej blir så okunnig, klassträng och rik på fördomar som hittills. Här och där bildas klassens ungdomar erhållit sak-

Ungdomen måste känna att man behöver den.

Arbetslös ungdom — pionjärer för ett nytt samhälle.

(Forts. fr. sid. 1).
och rådgöra med) och en fredspropostrar för omhändertagen ungdom bör gå ut på. Skall den få allmänbildning att trösta sig med, när de tillfälliga kurserna är slut? Eller årliga svar på årliga frågor? Skall vi kunna låra den arbetslösa ungdomen att den är ett led i den process, som pågår för en förnyelse av samhället?

Diskussionen — i vilken representanter för olika slag av ungdomsövervakning hade ordet — och de övriga föredragen kom sedan att följa två linjer: dels om den enskildes insats i kampen mot kriget, och därmed för ett ändamålsenligt gemensamt, dels om direkta arbets-möjligheter och uppgifter för en ungdom, som övergivits av samhället och har all anledning att växa upp till dess fiender.

I fredsfrågan talade kapten Olof Kullman från Oslo, välkänd efter händelserna i höstas, när han till följd av sitt deltagande i antikrigskongressen i Amsterdam och sin fredsagitation suspenderades från sin tjänst i norska marinen. Kapten Kullman hävdade absolut den personliga insatsens betydelse i kampen mot kriget, den enskilda övertygelsen, som leder till motstånd mot våldet, den energiska upplysningspropagandan

Det passiva motståndet mot krig, sade också hr Gard, en av Nordgårdens studiehemmet i Göteborg — främsta krafter, är en tanke som man måste ge ungdomen att arbeta med. Men han påvisade också den verklighet, som man inte kan komma ifrån, den ständiga kampen på arbetsplatser och i industrier, där den ene trampar ner den andre för att inte själv bli nertrampad. Och kand. Bertil Hansson från Viskadalens folkskolor

lig upplysning i dessa spörsmål, då kunna och skola de också — när de blivit »män i statens» — göra en insats för att lösa de sociala frågorna. Givetvis bör samhällets skola ha till sin uppgift att nu bringa eleverna socialkunskap. Nu har skolan förbisett att göra det. I stället har S. S. U. H. i görigaste mån gjort det. Och för det är förbundet värt ett årligt och uppriktigt tack.

Andra upplagan av *En övnlkommen som springflicka och fabriksarbeterska* av Nanny Johansson har utkommit på Lindblads förlag. Pris Kr. 3: 50.

formulerade problemet ännu skarpare, när han sade: Hur fruktansvärt måste det inte kännas för pacifisterna att nu få erkänna, att Gandhis väg är oframkomlig för den tyska arbetarklassen?

Kravet på trygghet från ungdomens sida betonas med särskilt eftertryck av de ungdomar som voro närvarande, ungdomsklubber och nordgårderna, och då menades trygghet både i politiskt och ekonomiskt avseende. Men vi önskar något utöver brödfödan, sade man. Det var samma tanke som fröken Sigrid Lundgren från Nordgården och redaktör Birgit Nilsson från Oslo framförde. Fröken Lundgren berättade att det är allt yngre och yngre årsklasser, som söker sig till Nordgården. Det är snarare för att få något att syssla med än av direkt studieintresse. Skolkormer och undervisning duger inte alls. Men för oss blir den stora frågan hur vi skall kunna ge dem något utöver enbart »sysselsättning». De måste ha ett mål som hägrar. Vad skall vi kunna ge dem som kan motsvara t. ex. landstormens starka grepp om deras fantasi och vilja, något som lockar och eggat.

Fröken Nilsson skildrade erfarenheter från ungdomskurser i Norge.

De talade med varandra om sitt ålskade och hatade arbete, sade hon, de drömde om det om närtorna, de lätsades med varandra att de stod på sina arbetsplatser — men det är mil mellan dem som har arbete och de arbetslösa. Det norska högerförslaget om arbetsfyllingar för arbetslösa är just ett exempel på alla led i sätter att betrakta problemet. Det föreslår en insamling av 2 % av alla arbetsinkomster för upprättandet av jordbrukskolonier, där de arbetslösa skall få arbete och 20 öre om dagen. Alltså just sådana förslag som måste komma dem att känna sig som en kast för — sammanförna i läger som militärer. Det är samma uppställning om en folkost för som talat ur en arbetsfyllares ord, att svi vill inte gärna ta in ungdom i företaget, som gått arbetslös mer än tre månader.

En hel del av de framställda frågorna fick sitt svar i rektor Honorine Hermelins — Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad — föredrag på söndagskvällen, som hon kallat *Vinst av arbetslösheten*. Eller låt oss hellre säga: det gav uppslag till svar.

När vi skall försöka att ut detta värsta önda, som hårdast drabbar människovärdet och gör människor till fångar i samhällets hand — leta ut något positivt, sade rektor Hermelin, måste detta bli att lära oss fixera fritidsproblemet. Detta problem blir helt enkelt kär-

nan i den s. k. teknokratiska Askådningen, den nämligen att man med nuvarande tekniska hjälpmedel måste räkna med minskat behov av mänsklig arbetskraft i den stora produktionsprocessen. Teknokraterna ha ju ansett sig kunna räkna med 4 timmars arbete pr dag och person och detta blott i åldern 20—40 år. F. ö. inträder alltså »fritid». Även med stora modifikationer är det sannolikt ofrånkomligt att det är den nuvarande ordningens brist på plan som gör somliga människor helt arbetslösa, medan andra har en med nuvarande arbetsintensitet alltför lång arbetsdag. Att reglera detta måste bli en framtidsuppgift. Det behövs däremot icke innebära att det endast blir en fördelning av svälten. Men vad man ingalunda kommer ifrån är kravet att göra den stora friditen produktiv, göra den till en källa för kroppslig och själslig hälsa med växt för nyskapande andliga krafter.

Trycket från arbetslösheten borde lära oss inse detta. De arbetslösa borde få betrakta sig själva och bli betraktade av andra som pionjärer för en framtida produktionsordning, där det mekaniska arbetet för alla fyller en jämförelsevis ringa tid, men där återigen den verkliga produktiviteten, mänsklig uppfattningsrikedom, kärleksfullt skapande, originalitet och verkligt skapande åter kommer till sin rätt.

Rektor Hermalin skildrade de olika åldersgruppernas särskilda kännetecken och resurser och uppbehöll sig särskilt vid 14—20-årsåldrens stora förmåga att öppna sig för en uppgift eller ett intresse, att gripas, svärmas och skapas, men också dess ensamhetskänsla, avoghet mot allt vad påtvängda auktoriteter heter, dess trotsinställning och svårhanterlighet. Just i de åldrarna, när de själständigt skapande, de konstnärliga och fantasifyllda krafterna spela en så stor roll för den växande människans utveckling — en roll vars gripande verkningar sträcker sig över hela livet och bygger upp den inre spännkraften för årtionden framåt — just då stå tusentals av ungdomar utan en möjlighet att få utveckla sina krafter, och det kan vara lika ödesdigert, antingen de pressas in i ett hårt och enformigt mekaniskt arbete, eller i ett hårt och enformigt skolarbete eller om de lämnas vid för väg utan några uppgifter alls att gripa sig an med. Utan ungdomsdåd med kraftlösning och luft i lungorna vissnar människan efter den första arbetsdagens slut i medelåldern.

Man kan peka på några praktiska punkter.

All ungdom har perioder av stark ensamhetskänsla — det är självvallet att den måste bli värre för dem, som inte heller har ett arbete med kamrater och gemenskap. Här har säkert scoutrörelsen en stor uppgift, den blandar gossar och flickor, den ger färdigheter som är bra att bygga vidare på, allt sådant som gör att man kan reda sig själv. Den ger nya möjligheter till samarbete mellan män och kvinnor på ett förutsättningslöst sätt och att ge ömsesidig uppskattning för de olika arbetsfärderna. I längtan till ungdomsdåd ligger också en kraft som är viktig att ta till vara. Där måste liggas en förtro till samarbete — en samling kring något utomordentligt, t. ex. en byggsamling kring brytande av mark, kring byggandet av ett ungdomens hus — ett inifrån skeende skapande av socialism, som sätter sig målet före att med väldig kraft av tankar och handling lyfta något upp ur de gamla hjulspåren.

Vi har i vårt mekaniserade samhälle dåligt med skapande krafter. Skall arbetslösheten i ungdomen kunna bli ett lufthål, där man kan andas och stärka dessa krafter? Då måste först och främst den dagliga utkomsten vara tryggad och ängsten och trycket för varje dags uppehälle lyftas av. Men ett nytt samhälle måste också sättas som det mål man vill arbeta för — då måste man känna att man betyder något i sig själv och har rätt att leva och uppleva och hänge sig åt uppgifterna för sin egen skull.

C. H.

SKOIKLÄDER
FÖR SMÅ SLITVARGAR

SYR
MAN
PÅ

SINGER

Anna Kleman:

Slagsmål och slagsmålsexegetik.

Scenen är ett gathörn på östermalms. Två småpojkar slåss med liv och lust, medan två unga män med intresse och sympati åskåda bataljen.

Den ene av de unga männen: »slå i ansiktet, slå i ansiktet!»
Förbipasserande dam: »det är avskyrvärt att egga upp dem på det sättet!»
Den unge mannen: »det är väckert att se dem slåss.»

Damen: »det är fullt när människor slåss, antingen nu det är enskilda eller nationer.»

Därmed slutade dialogen. Denna gång föll inga glåpor om den intervernerandes kön, ålder eller bristande kompetens att yttra sig om manliga förströelser.

Men den lilla episoden framkallade hos mig funderingar över huru pass mycket eller litet av uppmuntran och stöd från vuxna personers sida kommer de pojkar till, som den *inte* tycks om att slåss, som tycka det är »dumt» och ha nog *maraliskt* mod att hålla på sitt tycke trots kamraters behållelse. Sådana pojkar finns som bekant, och ofta bland dem som ha mer än genomsnittsbegåvning.

Hur ställa sig uppställare, föräldrar och lärare till den renässans av våldsinstinkterna, som under politisk eller nationellistisk utformning framtråda bland skolelindomen på de högrestadierna? Då och då får man en påminnelse om tidsandans mat över unga sinnen. När t. ex., som nyligen skett, en gymnastisk framförelse sleskerets. Efter härom året då ett par skolpojkar drogos inför rätta därför att de med laddad revolver inträngt på en stockholmsredaktionsbyrå i syfte att bestraffa en efter deras mening brottslig eller samhällsfarlig person.

Det planerade hjälteedd, som lyckligtvis blev avvärjt, kunde man ju ta med ro. Men det lilla skolpojksdramat kastade ett klart ljus över de strömningar som verka på ungdomens själsliv och, icke minst, över den inställning som allsköns

hyggliga s. k. samhällsbevarande människor i detta jämförelsevis lugna land ha till våldshandlingar och våldsmetoder. Kommentarierna vid denna tillrägelse visade huru hopplöst gammalmodiga förkristidens humanitetsideal blivit inom stora kretsar av de samhällslager som alltjämt äns sig kulturbärande. Bara våldet går i rätt riktning, d. v. s. mot representanter för partier eller grupper vars politiska och sociala åskådning är hatad och misströdd av vederbörande, så beaktas det som nog så sympatiskt. Det må nu vara fråga om skolpojksbravader, lapposkjutning, Hitler, Mussolini eller något annat.

Stackars ungdom! Hur skall den egentligen tänka och handla? När samma slags grönringar som respektabla förbröder och tanter, eller ännu större auktoriteter, gilla och beundra i teorin, i alla fall bli straffbara i praktiken. Ännu så länge i detta landet.

Man skulle kunna tro att kvinnorna i gemen skulle reagera mot slagsmålsandan, både den som framträder under tvister mellan individer och grupper och mellan folk. I motsats mot männen ha ju vi kvinnor inga lysande krigiska traditioner att uppbara, ingen medfödd eller förvärd smak för att slåss, som så ofta yppar sig hos män. Även när vi äro som värst i vårt förhållande till andra, så ta vi i allmänhet inte till knytvärnarna. Naturligtvis vore det intet direkt hinder för småttfolk och kvinnor som inte känna till en högre kulturnivås hänningar att etablera slagsmål med varandra i samma utsträckning som män och pojkar. Men detta är faktiskt icke vanligt. Undantagen bara bekräftar regeln. Vi äro inte så funtade.

Och ändå nödgas man medgiva att en förvånande stor procent av kvinnorna är lika tolerant i fråga om våldsmedel, lika krigsbejakande som män. Men när så är, varför bara i teorin, varför inte också gå in för praktiken?

Jag tillåter mig att i detta sammanhang uttala min åsikt att det vore betydligt mera klädsamt om kvinnor organiserade sig i någon sorts landstorm för övning i vapners bruk eller fordrade militär värnplikt för kvinnor, än att, som sker, agitera och petitionera för ökning av männens militära förpliktelser eller söka motverka minskning av desamma. Att som lotter servera kaffe m. m. d. eller samla pengars och agitera genom kvinnliga försvarsföreningar är icke tillräcklig kompensation för vad de underlåta att vilja påtaga sig själva, churu de anse sig befogade att göra yrkanden för männens räkning.

Förna tiders kvinnor hade fullgod ursäkt för sin passivitet i sin politiska omtyndighet och sina, jämfört med männen, svagare kroppskrafter, som diskvalificerade dem, då mera primitiva krigsmetoder användes. För att icke gå på andra hinder för deras deltagande. Numera är det emellertid icke muskeltyrkan m. m. d. som det kommer an på. Maskin- och krigsteknikens stora fulländning har upphävt kvinnornas diskvalifikation, åtminstone för en del militära uppgifter.

Det torde exempelvis icke vara svårare för en kvinnlig flygare än för en manlig att bombardera fienden från ett aeroplan. Kvinnor så ja det ena rekordet efter det andra på områden, som äro av den största betydelse för modern krigsföring.

I Frankrike har också redan en gång ett härdningsförlag framlagts, som inbefattade kvinnornas ställande under krigsdepartementet i händelse av krig. Ett intressant symptom på den utveckling mot det allas krig mot alla, som väl är slatstationerna på den väg, där Europa och världen har sin gång! Vilket skiftande perspektiv av framtidsuppgifter öppnar sig icke för de kvinnor, som i fosterlandets namn marschera fram, tvössvasta att krigstrumpetens ljud är en maning som de kunna och böra följa.

Vi andra bli krigsgrävare, om vi äro heroiska, eljes motvilliga krigets tjänarinnor om vi skulle på allvar tvingas väljainposition. Hur skiljolinjerna i kvinnovärlden skulle gå är svårt att förut säga, var sig med hänsyn till kvantiteter eller kvaliteter. Pacifisterna anteckna med stolt-het att den som kallats Amerikas främsta medborgare är deras ledare; ehuru hennes ställningstagande berövade henne under krigsryrelsens tid den allenastående plats i sina landsmäns aktning hon förut intagit.

Kapten Cederholm på "Rospiggen".

För att riktigt kunna begå den förtjusande resekildring Aina Cederbloms gav ut till julen bör man ha »textilflickans», som i seklets början bodde på Pennskaffets pensionat — hon som komponerade en tevarme femte söndagen efter trefaldigheten — i friskt minne. Då njuter man våldsamt av textilflickornas, ja alla andra flickors också, utveckling under de år som gått.

Aina Cederblom är en stockholmsflicka, bara några och 20 år, som en vacker dag stegade ner till Djurgårdsbron till sin äldgades aktersnurra och startade med den till Wien. Vid Arkö tog bensinen slut och där fanns ingen bensinstation, men i stället en skola som hade en orm i bensin, i stället för i sprit — och där blev hon presentad den halva liter bensin, som ormen kunde avvara — det var just lagom för att Rospiggen skulle kunna ta sig till nästa bensinstation.

Men till Wien kom hon. Naturligtvis inte utan sådana där små pikanta uppehåll, som det hos ormen i Arkö. I Wien stannar hon över ett tag, men då hon på nytt skall bege sig i väg blev det med två starter från Wien. Rospiggen låg norr om staden och när hon singlar sig ner till Wien igen, går hon upp på sin ateljé.

»Där låg en beställning på en trasmatte.» Och optimist som jag är åtog jag mig jobbet. Utan att tänka på att den skulle vara två meter bred, förutom bården, och utan söm på mitten. Den, som inte varit med om det, kan inte göra sig ett begrepp om vad det vill säga att väva två meter brett ensam. — — — Trasorna lågo spridda över hela golvet, och jag arbetade i mitt anletes sveit i dagarna två med början klockan fyra varje morgon. Sen var mattan färdig och jag tog spårvarnen klockan sex följande morgon till Wiens lagerhus vid Donau, där Rospiggen låg.»

Det är verkligen förtjusande att så där ogenerat kunna slå sej ner och väva en

trasmatte efter det man stuvat ner sin regnock, två långa limpor och tre små salaminkorvar för en tusenmilis semesterfärd.

Hon får i alla fall tag i sin aktersnurra igen och sätter i väg utför Donau i spänd väntan på Balkanstaternas »rövare», som hon ideligen varnats för. Men några rövare ser hon inte till — alla människor äro förtjusande och hjälpsamma mot den lilla svenskan. På Svarta havet skuter dom visserligen efter henne när hon inte stannar, men om hon bara förstätt att hon skulle ha stannat så hade de inte trott att hon hade smuggelgods. Men även där blir det bara frid och fröjd. Så traslar hon sig genom Bosporos och kommer efter ett besök på Sicilien så småningom på diverse vägar — för att icke säga avvägar — till Korsika, sätter sedan kurs på franska kusten och styr så in till Nizza, efter en 38-timmarsfärd över Medelhavet, alldeles ensam med endast definier som sällskap och himmelens stjärnor som kompass.

Sedan går hon från Marseille uppför Rhone, diverse tyska floder och holländska kanaler. Genom Kiel-kanalen kommer hon till Danmark och sen är hon ju så gott som hemma. Som hon hade tagit vägen över Östersjön ner, tar hon hemvägen efter västkusten. Från Göteborg går hon kanalvägen, förbi Söderköping, Arkösund, Södertälje. Och så är hon inne i Mälaren.

Det var en oktobermorgon 1932. I en handelsbod vid Kungshatt köptes säpa och skurpulver för Rospiggen skulle få ett varmbad.

»Varje skurdag åkompagnerades helt givet av en liten tanke: Om en timme syns Stockholm! Om en timme syns Stockholm! — — — Skurhinken blev återlänad, och för sista gången blev det slutna startsnöret inlagt i sitt huck. Jag kunde inte fatta att jag skulle vara framme strax. Det kom så förskräckt hastigt.

— — — Där syntes redan stadshuset. De tre kronorna glänste fast solen gått bakom molnen.»

Men då hade Aina Cederblom redan fått konvoj. Två racebåtar och en stor fin passbåt, med svenska flaggan vajande i aktern, hade gått ut för att möta henne och på kajen vid stadshuset stog man och väntade henne med ett blomsterfärd. Och när hon fick se »kära pappa» och alla de andra var det nästan så hon blev lite yr i huvudet. »Tackade jag för blomorna?» frågar hon. »Det hela kom så plötsligt.»

Naturligtvis skulle man vilja citera flera sidor ur den trevliga skildringen hon gjort av sin färd, men man säger hellre: Läs den, läs på *snurrefjärd genom Europa av Aina Cederblom*.

Boken är försedd med många trevliga bilder, men en kartskiss över vägen skildrar förlaget (Bonniers) också kunnat göra på den. Och om Aina Cederblom nästa gång hon skriver en bok, också skuld på sig några bisatser ibland till huvudsatserna, för omväxlings skull, så har man absolut inget mer att önska av »textilflickan, Årgång 1932.»

Elsa Wideblom.

Aina Cederblom: På snurrefjärd genom Europa. Bonniers. Kr. 7:50.

En historia om de gamla gårdarna.

Det händer inte var dag i Året, att en författarinna vid 77 års ålder ger ut sin första bok. Därill en bok, som ingalunda kan räknas till de mycket fått skrivna, de som avbildande livets pågående händelser tillkommit för ögonblickets publik. Det blir inte fråga om avbilder här — detta är en bok om verkliga levande människor, sådana de funnos inom det landet Ydre — skärigen ett ganska egenomligt och självtändigt skapt litet rike i gränslinjen av Östergyllen mot Småland.

Den volym som ligger framför mig när jag bereder mig till en intervju med författarinnan är ett digert verk på 580 sidor, biografier, brevsamlingar, sällskapsliv och familjeliv i Ydre och, som bokens främsta och mest fulländade del, de små stugornas och gårdarnas egen levnad i förra seklet.

Det är visserligen sant, att Nordiska Museet här har fynd att ernå i gamla hemskildringar och gamla hemseider, i de små stugornas egna inpyrda spötkro och framförallt i Ydreområdet, som tillvaratags redovätt och ömt. — Men det är dock ingen tung bok. En stor och glad och vidöppen berättelsebok, som slår upp dörrarna till herrgårdarna, prästgårdarna och bondgårdarna söder om Sommen.

Intervjuaren träffar författarinnan i hennes eget hem i Linköping, där hon nu sedan ett par decennier är bosatt.

— Jag var 16 år när jag först kom till Ydre, berättar hon. Mina föräldrar dogo tidigt, en yngre syster och jag fingo då värd andra hem på Buhlsjö, hos kammarjunkare Lennart Råäf, gift med vår mors syster.

Kammarjunkare Råäf var liksom sin far, den gamle Ydredrotten, mycket intresserad av allt gammalt och fornt från trakten — han hade ju på Buhlsjö ordnat ett verkligt hembygdsmuseum, inrymt i en gammal ryggåstuga — till-sammans började han och jag uppteckna alla egenomliga och lustiga ord vi hörde bland folket på Buhlsjö och i stugorna och gårdarna runt omkring. Härunder väcktes all mer mitt intresse för den egenomliga och än vid slutet av 1800-talet så älderdomliga byten. Dessa alla anteckningar ägde jag sedan kvar. Man kan således säga, att detta var den del av boken som tillkom under Ydretiden. Sedan min moster blivit änka, och vi lämnat Ydre, beslöjt jag att beskriva det framfarna herrgårdslivet där. — Alla historier om de gamla, de forna ägarne till gårdarna i Ydre, hade jag ju på fullkomligt för min hägkomst, hade hört dem så många gånger.

Sedan har jag ju skrivit till medlemmar i olika släkter att samla en del material — kanske har jag skrivit bortåt tusen brev — jag fick dock alltid vänliga och intresserade svar. För min egen del glömde jag ju mödan av arbetet under minnena —

— Och nu beföljnings dag. — Jag är verkligen så tacksam för allt erkännande boken fått! säger fröken Mattsson. Egentligen har jag ju önskat mest att kunna visa människorna av nu hur människorna av då kunde finna sin lycka, både ungdomens livsförjd och medelåldrens glädje under ganska enkla yttre omgivningar, i en lantlig mark. Jag vill inte bli ansedd för att vara alltför mycket fången i det gamla, men nog måste man ibland tänka på hur just den enkla gamla gårdan med de lyckliga arbetsamma vardagarna också i en särskild grad kunde äga de lyckliga strålände festerna.

Man måste ju tänka ibland inför nutidens hem: Den praktiska, moderna villan

Bland tidevarvets mest anlitade boktryckerier står Zetterlund & Thelanders fortfarande bland de främsta

RADIKAL prispolitik, kort leveranstid och gediget utöfande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 231180 (VÅXEL)

Historisk film.

Historisk film är sållan historisk sanning. Det händer att den ger mer av den tid den skapats i än den söker framställa. Och det är kanske lika vanligt att den kastar ett klarare ljus över regissören än över de historiska gestalterna som strävar efter att förkroppsliga. Därmed är ingalunda sagt att den skulle sakna intresse. Tvärtom. Filmproducenten blir oförsiktigare när han handskas med historiskt stoff. Han blottar sitt innersta i skydd av en romersk toga eller en preussisk uniformskappa. Han strirrar sig så blind på pittoreska detaljer och granna kostymer att han aldeles glömligt bort sitt eget ansikte. Han hinner inte ordna det i harmoniska drag. Historisk film speglar tillens härjade ansikte. Slika funderingar tränger sig oemotståndligt över en då man ser *I korsets tecken* och *Det ljusnar*. Den förra berättar om de kristna martyrererna under Neros tid, den senare skildrar en tysk ubåt under världskriget.

I korsets tecken är uppsatt med en enastående prakt. Symfolluften vid Neros hov mllas i björta färger. Hovet utgöres av en samling glada livslyrkare. De kristna är stränga moralister, buttra puritaner. Den puritanska, hårda hjältinnan, besegrar den livslyskande hjältin; han delar hennes martyrskap. Sålunda tycks moralen och anständigheten triumfera. Och det har förmögenheten även regissören menat. Men i själva verket stannar sympatierna på hedningarnas sida. Den amerikanska puritanismen spelar på sina versen.

Det ljusnar är produkten av en preussisk junkers önskedrömmar. Kaisern för krig. Kring honom smyger hans snabba vintunder, u-båtar. Ombord har de blanka, spolförmiga torpeder och män av stål. Därhemma väntar kvinnorna: kaptenens sköra, stängelspröda älskade, matrosens robusta, rodkindade ävskossa. Vintundern får ett skott i bringan, går i sank. Nya utrustas. Smyger ut över glittrande vågor. Det tyska korset väjar åter över glänsande vatten. Det ljusnar.

Det ljusnar är en farlig film. Den är skickligt gjord och den spelar på strängar som trots allt ännu vibbera i många bröst.

Arne Holmström.

har de vackra möblerna och de höga in-teckningarna eller avbetalningarna, den eviga oron. Skulle inte ibland även i nutidens litet mindre lyx ge lyckligare vardagar. Och lyckliga festdagar? — Gårdarna hemma i Ydre, som omslöt den stora gåsfrifheten, kunde vara nog så enkla och små. Föreligger mig som om människorna även nu skulle ha mera glädje än av tppna sina dörrar för vänner och släkt som förr än av att äga de genomgående stilrena och eleganta hemmen — och vara ganska ensamma därinom.

Eva Schmidt.

Matin Mattsson: 1 Ydre. 10: — kr.

Svenska Krigstjänstvägrarförbundet.

För att ytterligare effektivisera Svenska Krigstjänstvägrarförbundets arbete har en expedition upprättats i Borås, med adress Postfack 262, Borås. Alla brev med förfrågningar angående förbundets arbete och hithörande frågor besvaras omgående från expeditionen. Dessutom erhållas upplysningar om litteratur.

Svenska Krigstjänstvägrarförbundet bildades år 1925 och anslöt sig samma år till Krigstjänstvägrarnas internationell.

Restaurang Port Arthur
Blekingegatan 40
(Hörnet av Gölögatan)
Bra matställe

Högläsningens Konst

sådan den avslöjas i radio.

Allting värder uppenbarast, det blir man esomoftast varse. Så ha vi i dessa tider satts i tillfälle att bedöma, hur våra pojkar lära sig läsa högt det svenska språket, d. v. s. några skolpojkar läsa aldrig för oss men väl i d. skolpliktiga, som blivit vuxna och framstående män. Vetenskapare, generaldirektörer, riksdagsmän, lärare, läkare och forskningsresanden.

Det är naturligtvis radion, som också på detta område skaffar allmänheten klarhet genom de talrika föredrag om olika ämnen, som den bjuder på.

Egentligen borde man också på samma sätt få en upplattning om hur flickor kunna läsa, men åtminstone i den del av utbilden, som jag har tillfälle avlysninga, nämligen efter kl. 7 om kvällarna, bruka inga kvinnliga föredragshållare förekomma. Selma Lagerlöf ha vi nyligen hört tala till amerikanerna, och många sångerskor och skådespelerskor bidraga till underhållningen, någon enda gång också en uppslärska, men på föredragens område höras inga kvinnliga röster.

För att emellertid hålla oss till dem, man får tillfälle höra, är det en sak, man snart lägger märke till, politici läsa ofta bra, ha kläm på betoningen och vana att hantera sina röster. Diskussionen om arkaveten för en tid sedan är ett bevis härpå. Flera av de därtill utprätrade läste väl. Prof. Johan Bergman var ett nöje att höra. Hans anförande var utmärkt och verkliga medryckande läst, men så eldade han också upp sig med att citera en av sina älskade klassici. Statsministern fick man den gången inte skånska ord och då utyrade med en mörkt och manligt färgad stämma.

"Sörja höves Elektra"

(Forts. fr. sid. 1.)

blev det ett tomrum som de övriga aktörerna ingalunda kunde fylla genom att agera tragiskt. O'Neills drama fördrar obönhörligt att alla rollinnehavarna skola genom sin konstns suveränitet vara sina rollers kongeniala tolkare. Ingen, utom fru Teje, höll de klassiska måtten och därför kan inte ens den största beundran för fru Ekströms intensiva och uppoffrande arbete, förmå mig att se vid sidan om det rått och tycka att arbetaren är mer värd än sin lön. För att Lavinia-Elektra skall gå in i vårt jag, fylla vårt sinne, behållas både oss och scenen, måste hon genom innebörden kraft utstråla rollens ingenium. — Arbete, en beundransvärd kamp och alla ett skådespelarlivs tekniska knep förmå inte ersätta den spontana, livgivande impulsiviteten. Fru Ekströms hat hade inga gudomliga svängningar, hennes kärlek ingen övergiven extas — men trots att jag inte efter min mening kan hylla henne som en framstående tragisk artist, kan jag inte undgå att komplimentera henne för det jättearbete hon utfört.

Den manliga huvudrollen, sonen Orin-Orestes, levandegjordes av Lars Hanson, d. v. s. skådespelaren fann naturliga uttryck för den unge svärmaren så länge han var i sällskap med två eller tre andra personer, men på en man hand med modern eller system krypte gestaltningen till ett exakt relaterande av orden, minus den underström av kärlek, misstro eller hat, som naturligt följde utbrodden. Herr Hanson kommer aldrig helt bort ifrån sig själv, han hushållar med det inom sig som han borde slösa med. Sven Bergvalls general Mannon-Agamemnon förelöst till vara »sporträttlik» eller dekorationsartistens monumentalbild av sagda personen i domarskrud. Det blev vackra-binetkonst, som dock i döds scenen tinade upp till mänsklighet. Den gamle trädgårdsmästaren verkar, som rollmaterial, sydstansner och något av vitnad svarsting framskyndade också i Anders Henriksons gengivelse av orden. Han var

Skåningarna ha för resten det emot sig som förelisare, att deras uttal blir suddigt för uppsvenska öron. D:r Harries litteraturkrönikor i. ex., bland det yppersta på radioprogrammen, ha det felet att de icke föredrags distinkt. Däremot kan man inte nog prisat red. Sachs för hans utmärkt lösning av sin uppgift. Jag undrar ibland, om han möjligen gått i lära hos fru Manda Björling. En elev till denna mycket framstående välhållningslärarinna skulle, tror jag, frostras att läsa riksdagskrönikor så, som red. Sachs gör.

Men de allra flesta föredragshållarna äro långt ifrån fullärdare högläsare. Nästan alla ha de skaffat sig sin egen lilla melodi, som de sedan använda sig av med stor uthållighet. Somliga börja i höjden och åka sedan ned, andra göra ett litet uppsving på slutet av satsen. Intet av dessa sätt är väl aldeles förfärligt i och för sig, men när ett och samma system av röstlägen troget fullföljes ett helt föredrag igenom, vad intryck respektive meningar än äro avsedda att bibringa hörarna, inverkar det ganska försvagande på tillagandet av det lästa, och detta är skada, ty det måste med glädje fastslås, att i radiolyssnare har tillgång till utomordentligt många roliga och uppslyssande anföranden på en mängd områden.

Vi måste alltså med det förtroende för det kommande, som man trots allt inte släpper, vända oss till våra söner och döttrar med denna uppmaning: Gussar och flickbarn, gemensamma kulturspridare genom framtidens radio, lären er att väl uttala och föredraga edert modersmål!

Jennifer.

naturlig, replikerna togo alltid måd med varje tablå växte hans karaktärsring och kvarlämnade, när pjäsen var slut, ett starkt varaktigt minne. Näst fru Teje stod han dramat nära.

Herr Adolphsons kapten Brant, halvblod, ägde i sin radioverision en intimitöfull sensualism, som från scenen dunstade bort och kvarlämnade ett obestämbar intryck av manlig charme, natursans ordväxling, men ingalunda den ödesklickade förföraren. Men tyckte sig dock att be-lysning, scenerier och scenrummens storklek gjorde till att skådespelaren inte kunde i en handvägning förstora sina känslor, ge dem tragiskt klassiska konturer. Han verkade för århundradet. Hakan Westergren utförde modernastens blekast, tråkigaste roll, men han gjorde det med nobless och antyde därigenom att hans nyktra person ännu inte infångats av tragikens frätande bojer. Det är inte utan att jag när en viss beundran för aktörens utförande av denna uppgift, det är tusen gånger svårare att med bibehållen värdighet agera i en dödfödd roll än att gå till storms mot en livsvandande spelroll.

Som hans likaledes bleka, svala syster, Hazel, gled fru Björling mellan strålkastare och konstgjorda, blommande buskar. Det måtte kännas hemskt att en gång i halvtimmen få säga en eller två indifferent meningar — men till alla lyckta fick aktisen sin chans i de två sista tablåerna, de bleka pusten hon personifierat växte ut till en vit låga — hon flammade och den annars monoton stämman öppnade ökända slussar och fick en skönhet och klangrikedom, som jag aldrig förr trott finnas hos aktisen. Det var en överraskande chock — glatt överraskande! Fru Björling väntar nu på en verklig karaktärsuppgift! Nu har hon avslöjat att hennes förfärd växer med kraven.

I foajéen var det dukat med långbord framför salig Oskar II. Matbehovet gjorde sig märkvärdigt nog påmint. Stämningen i salongen var inte upprissad i förhållande till styckets kraft. Huset långt ifrån utsått — kungahuset värdigt representerat och alla amerikanska element som bortblåsta. Har Amerika blivit snobbigt? Det hade inte varit mer än naturligt och billigt att den härvarande ambassadören övervart föreställningen i full gala.

O'Neills uppmärks för Europa var dock något av en händelse.

Sven Stål.

Vad gäller striden?

(Forts. fr. sid. 1.)

av det allmänna läget, den internationella handels sammankrympande, det långa förordande prisfallat. Allt detta har särskilt hårt drabbat våra stora exportindustrier, och här ha vi den väsentliga orsaken till den ökade arbetslösheten.

Vad det närmast gäller är att hjälpa de 180,000 oförvaltat arbetslösa. Alla partier äro ense om att extraordinära åtgärder äro nödvändiga i detta nödläge. Det är först frågan: Hur skall detta ske på effektivast möjliga sätt?, som ger anledning till meningsskiljaktigheter. Självtklart är att det vore lyckligast, om man kunde finna något medel att få i gång det privata näringslivet och så skapa åtminstone en del »nya» arbetsstillfällen. Om detta icke är görligt, måste de arbetslösa beredas arbete genom statens försorg, vid beredskapsarbeten (marknads-löner) eller vid reservarbeten (lägre löner än marknads). De arbetslösa, som icke kunna hjälpas på det sättet, måste få kontantunderstöd. Hur långt är den ena och den andra av dessa vägar framkomliga? Det är härom diskussionen står. Enighet tycks dock råda om att hur man än gör, fordras en utvidgning av statens utgifter för ändamålet, som icke kan läggas på skatterna utan måste anskaffas lånevägen.

Myrdal...

I fråga om de omstridda alternativen, synes den Myrdalska linjen, till vilken statsrådet Wigtorss i väsentliga delar säger sig ansluta sig, i huvudsak innebära följande: Myrdal börjar med att fråga sig »Hur skall finansplanen läggas för att i möjligaste mån påverka det ekonomiska läget inom landet i gynnsam riktning?» Depressionen karakteriseras av att arbete och kapitalanläggningar i stor utsträckning lämnas outnyttjade. Kan det då vara föruftigt att ytterligare inskränka även statens utgifter? Nej, säger han och förordar i stället utpläning i stor skala för att sätta i gång med statsarbeten. Detta skall i sin tur stimulera den privata industrien (genom beställningar av material och redskap för statsarbetena), så att det hela kommer i gång. Eftersom de arbetslösa i alla händelser måste underhållas, skall den extra kostnaden för beredskapsarbetena icke bli så stor.

Här göres nu två ytterst viktiga förut-sättningar, 1) »att alla tillägga penning- och valutapolitiska åtgärder att stimulera näringslivet bliva vidtagna» och att det ändå kvarstår en arbetslöshet, som det måste rådas bot för (man frågar sig då oenkligen, hur verkligen allt, som kan göras i den riktningen, blivit gjort, innan man föreslår dessa extraordinära åtgärder med väldigt statlig uppläning? Författaren går emellertid icke närmare in härpå).

2) Den andra förutsättningen — av fundamental betydelse för hela resone-

Tva dikter

av Sara Bohlin.

TIDIG VÅR.

Landskapet slumrar ännu, svept i lavendelblått dis. Livet är endast aning. Naturen är endast dröm. Stilla och mjukt förnyta de unga björkarna stå, drömande fram sin grå, viskande fram sitt liv.

ANGENS BLOMMOR.

Angens blommor leva i andakt med rötterna djupt ner i mullens krypta. Stjälkarnas hänfört lyftade armar bär deras längtan mot rymdens ljus. Solen öser manna och vin över världen, och blommorna vänta med vidöppna kalkar. Den uppnådda glädjen giva de åter med slösande iver i färger och doft.

Råd och Rön

GARN-, TRIKÅ- & SYBEHÖRSAFFÄR
(Selma Eldand)
23 Erik Dahlbergsgatan 23
Tel. 62 86 17.

Prima varor — Läga priser

MASSAGE och SJUKGYMNASTIK

Verkligt god massage o. sjukgymnastik

för nervsmärtor, ischias, ledåkomor, reumatism, gikt m. m. meddelas av dok-torinnan Karin Key-Aberg. Exam. Åv. behandl. i hemmen. Tel: 36 22 11. Västmannagatan 56, 1½ tr.

MUSIKSKOLA

Aurora Molanders Musikskola
Nybrog. 76, II. Tel. 60 81 52, 11 08 67. Sällskap-liden, Lidings-Åker, Appelvägen, Mjöby, Sköde-sund. Undervisningslokaler även på Norr, Böder och i Vassandalen. Lärare: Piano, alim. musiklära, harmoniklära. Vårterminen börjar den 14 jan. Upplysningar o. anmälningar för samtliga undervisningslokaler. Fröben Aurora Molander. Nybrogatan 76, II. Mottagningstid vard. 1-2

AKTA HANDVÄVT

Kinesiskt Råsidan
(direkt. imp.) i alla färger och prisligen Handknyttade spelar m. m. ENGSTRÖM & ENGSTRÖM Dalagatan 34, I tr., kl. 10-5. Tel. 31 29 20

TVÄTT

Vårby Tvätt

garant. två uttörs tvätt m. soltork. vid 96. 08-7 Inga bettande tvättmedel. Hjälp i Södra, Appelvägen, Hämska, Djursholm, Lidings, Tul-linge, Rönninge, Söderström m. st. Ring Fittja 70.

Ingen hy är så dålig att den icke kan bli bättre efter behandling med

Landens lavendeltinktur

Ingen hy är så vacker att dess färgning inte skulle behöva underhållas genom be-handling med

Landens lavendeltinktur

Skyddande, renande och uppriskande. Erhålls hos parfymhandlare till 2:—, 4:— och 8:— kr. pr. flask. Den gammalmodiga flaskan och etiketten garan-terar att innehållet är

Landens lavendeltinktur

VARJE MUSIKVÄN

köper bäst och billigast alla slags Musikinstrument, Strängar, tillbehör, Grammofoner och Skivor.

Färska Pirastrostrågar inkomna varje vecka.

Största sortering.

GOTTFR. JOHANSSONS MUSIKAFFÄR 73 Västerlånggatan. (Hö. m. av Järntorget.) Stockholm.

Rikt ill. prisurant gratis och franco.

manget — är att trots det staten skall låna upp sammanlagt omkring 300 mil-lionen kronor på den svenska låne-marknaden, så skall ändå kapitaltillgången för den enskilda företagarverksamheten icke minskas, d. v. s. riksbanken antages ge-nom obligationsköp, diskontofördringar och allmänna kreditförläningar sörga för oförändrade kreditvillkor för det enskilda näringslivet. Men detta är ju ingenting annat än att föreslå en stark utvidgning av kreditgivningen i landet. Här ligger pudelns kärna. Det synes som hade man i den politiska diskussionen alltför litet beaktat detta starka framhåvande av riksbankens medelna medverkan vid pro-grammets följande.

Vad innebär nu denna oertervigla förutsättning? Jo, Myrdal anser, att en sådan kreditutvidgning kan ske upp till en viss grans utan fara för inflation, därför att statsarbetena komma att stimulera näringslivet, öka sysselsättningen och alltså hela den omsatta produktmängden.

Dessutom skulle föregångare och andra få ökade inkomster genom den ökade sysselsättningsgraden, av vilka en del skulle sparas, därmed skulle nytt sparande tillhandahållas marknaderna. Och Myrdal är nog optimistisk att tro, att detta nya sparande skulle vara tillräckligt för att uppväga den stora extra utplåningen och hindra en alltför stor stegring av priserna på konsumtionsvaror.

Myrdal gör emellertid ett viktigt förbehåll: Även om en real produktionsökning ägde rum, finns en gräns, som bestäms av hänsynen till vår valuta. Om inkomsterna stiga, stiger nämligen även importen av utländska varor, utan att vår export i motsvarande grad kan ökas. D. v. s. kronans värde sjunker i förhållande till utlandsvalutor. Detta kan möjligen få ske i någon mindre grad, men är av många skäl farligt, om det går för långt. Efter denna gräns måste riksbankens företags kreditutsträckningar för den enskilda förefagarverksamheten, om kreditgivningen till det offentliga skulle kunna fortsättas. (Dock finns ett visst utrymme innan gränsen nås, dels därför att riksbankens förråd av utlandsvalutor är stort, dels därför att vi faktiskt sista halvåret haft en deflation, stridande mot det program för vår valutavård, som riksdagen i våras formulerade.)

Saken gäller i. ö. icke blott kronans internationella handelsvärde, utan framförallt kronans inre köpkraft, vår egen prisnivå. (Ehuru Myrdal skjuter denna sida av saken i bakgrunden.) Vi skulle icke kunna tillåta priserna att stiga obegränsat, även om vi vore en sluten självhushållning. Vi ha nämligen blivit fattigare som nation genom avstängningen av våra exportmöjligheter. Ökas då de arbetslösa konsumtion (genom att vi köptkraft sättes i de båda händer) utan att andra beföringsgrupper minska sin efterfrågan, så måste en prisstegring på konsumtionsvaror framkallas. Ty vi finge då en ökad köpkraft utan motsvarande ökning av sådana varor, eftersom beredskapsarbetena icke direkt skapa dylika. (Nu menar emellertid Myrdal, att den ökade efterfrågan på konsumtionsvaror till stor del skulle tillgodoseas genom att produktionskapaciteten inom jordbruk och konsumtionsvaruproducerande industrier bättre än nu utnyttjades — det skulle därför dröja länge, innan knappheten på sådana varor behövde bli kännbar och ta sig uttryck i en prisstegring.)

Emellertid kvarstår faktum att det existerar en gräns för kreditutvidgning, såväl med hänsyn till våra växelkurs som till den inre prisnivån. Denna gräns kan eventuellt behöva vidgas. Myrdal framhåller därför starkt vikten av att en ökning i de offentliga arbetena kombinerats med konsumtionsinskränkande åtgärder, dels handelspolitiska metoder för importens hämmande eller exportens främjande (Wigforss igångsättande av utredningar angående reglering av kaffeimporten och befrämjande av användningen av svenskt motorbränsle får kanske ses som steg i denna riktning) — dels konsumtionskatter och lönesnedpressning såväl inom det offentliga som det enskilda näringslivet. (Särskilt motiverade..., där de ifrågakända offentliga arbetena direkt och indirekt skulle stegra arbetsföretag på sådana sektorer av arbetsmarknaden, varinom arbetslösa äro i väsentlig grad högre än i angränsande yrken). — (Lönesänkningar skulle vi också ge företagsambeten en extra stimulans genom förbilligande av produktionskostnaderna.) Några åtgärder i den-

glad påsk
med
kooperativas
goda
harmoniska
kaffe

För minnet och löftet.

— — — »Det första kvinnliga riksdagsmötet — så kallade fröken Lilly Engström i ett humoristiskt anförande den sammankomst i Stockholm i slutet av mars år 1903, då den gamla årorika Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt — L. K. P. R. — bildades. Det skrevs stadgar och arbetet planerades — allt var ännu nytt och oöprovat och ingen kunde då ana hur Landsföreningen skulle växa ut till omfattning och betydelse. Den blev ett mönster för andra länders organisationer i samma fälters tjänst. Sverige blev i det internationella samarbetet tidigt en kraft att räkna med.

Den enda som nu är kvar från den först bildade centralstyrelsen är fru Ellen Hagen och på hennes initiativ samlades härom kvällen på Arsta ett 25-tal av de äldre och yngre veterana från de gångna årens kampen under de gamla ståndaren i de gula och vita färgerna. Tal hölls, minnen och bilder, allvarliga och humoristiska, rekapitulerades i god och glad stämning.

Man såg där Karolina Widerström, Lydia Wahlström, Gullit Pettrini, Aina Sundquist, Signe Bergman, Anna Lindhagen, Anna Åbergsson, Vienna Mesterton, Anna Holmquist, Eva Åndén, Frida Steenhoff, Ezaline Boheman, Gerda Lindbom, Maja Strandberg, Jenny Velander, Ruth Randall Edström, Ester Brisman, Karin Fjällbäck Holmgren, Hilda Sachs, Ellen Palmstierna, Gurli Hertzman-Erison — alla ha de på ett eller annat sätt varit med i ledningen för det vittutgränsade arbetet.

Hälsningar kommo från Selma Lagerlöf, Annie Furuhejm, Helsingfors, Fredrick Morck, Oslo, Ebba Palmstierna,

na riktning har dock regeringen ännu icke föreslagit.

Ju längre man kan gå på sådana vägar, ju större möjligheter har man att sätta i gång offentliga arbeten utan att därigenom skapa inflation.

Myrdal erkänner i detta sammanhang, att om gränserna för en kreditutvidgning skulle visa sig vara tränga — d. v. s. om man av hänsyn till växelkurserna icke vågade öka krediten tillräckligt, och om man inte vidtog åtgärder för att vidga gränserna — så skulle såväl underord som offentliga arbeten skärpa depressionen i stället för tvärtom.

Cassel . . .

Vad säga nu andra nationalekonomer om detta djärva och optimistiska program? Den sprängande punkten i diskussionen är givetvis i vilken mån det kan lyckas att stimulera det privata näringslivet genom statsarbeten. Ty skulle man icke lyckas, kan uppvaknandet för det svenska folket medföra ett synnerligen obehagligt bakrus.

Cassel nystar upp problemet från en annan ända. Han börjar således med att ytterst kraftigt utredstryka 1) näringslivets behov av sparmedel även under depressionstider, 2) att vår sparföräga minskats väldsamt genom krisen. Den skattepliktiga nationalförmögenheten uppskattas ju ha gått ned med omkring 20 % på två år och inkomsten med nära en sjuandedel eller 760 milj., 3) att alla besparingar komma till användning i någon form, 4) om det totala sparandet i landet blir förändrat, så måste alltså öka de offentliga anspråk på sparmedel medföra en minskning av det enskilda näringslivets försörjning med besparingar. Detsamma gäller skatter, som tendera att minska sparandet. Resultatet blir alltså att det offentliga genom att dra till sig medel för att bereda arbetstillfällen önskan åstadkommer, en motsvarande minskning i arbetstillfällena i det enskilda näringslivet (lån och skatter, som träffa sparandet) och då icke hjälper de arbetslösa eller hjälper dem genom en konsumtionsinskränkning, som övervägande går ut över de breda lagrens konsumtion (konsumtionskatter). Men det betyder ju ingen verklig ökning av arbetstillfällena. Vill man sätta i gång offentliga arbeten för arbetslöshetens bekämpande, måste man ha nytz sparmedel till sitt förlagande. (Detta har ju Myrdal också på sätt och vis förutsatt genom vilkoret, att det privata näringslivet ändå skall försörjas med kapital.) — Cassel medger, vad Myrdal påpekat, att om fabriker, som stått stilla, få syssel-

London. Gerda Hellberg, Karlstad, Hildur Oijer, Göteborg, Lisa von Post, Uppsala, och Augusta Widebeck, Strängnäs.

Tidevarvet bad fru Hagen berätta något från denna epok i kvinnorörelsens historia. »En vacker skörd av minnen bevarar man från dessa så särskilt rika och levande åra, svarar fru Hagen, »det är bara svårt att välja. Vad nutidens generation troligen aldrig kommer att förstå och därför inte kan värdera är det arbete, som låg bakom denna rätt ideell-teoretiska fråga. Den måste hållas uppe, synlig för all folket, och främst för politiker, som hade så lätt att glömma dem. Tre masspartitioner har jag varit med om att samla och föra fram, den stora av 1808 gällde allmän rösträtt för män och kvinnor, två under senare år gällde kvinnorna, då mannen list frågas först för sig själva. Hur många, många steg, hur mycket förklarande ord och resonemang kostade inte varje dyrbart namn på historien! Sedan blev det uppvaktningar för regeringar och riksdagar. Och så denna oändlighet av möten, som är efter år måste ordnas i Stockholm och ut i de hundratals lokalformiderna landet runt. Det är möjligt att jag slog rekord som resestataler — 1919 var min siffra uppe i ett tusen föreläsning, sen dess har ingen räkning hållits. Det var upplysningsmöten även i andra lagfrågor och i praktiskt-socialt arbete och vid stora politiska möten talade jag tillsammans med Lindhagen, Staaf, Branting, Fridtjuf Berg, Paboda, Carl Carlsson Bonde, Knut Kjellberg, Edén och andra av dem som stodo främst i linjen. Leden ha glesnat, även bland kvinnorna — vi ägnade vid

Ellen Hagen när hon började — 1903.

— Och hur ter sig arbetet av i dag? — För kvinnornas del synes det tydligt nog, att då de vid grundlagsändringen, d. v. s. i dag med medborgarrätten, inte fingo sig tillförsäkrade en fullt utligare representation i riksdag och i samhällsstyrelser så ha de för varje år som går allt svårare att göra sig gällande. Deras ord och mening får intet inflytande.

Reaktioner växer i nödtider. Och ungdomen dyrkar så många främmande gudar. Det gäller för dem, som ha något av tron och offervillighetens entusiasm från »genombrottets» dagar, att alltiämt hålla samman.

Så blev och rösträttskamraternas sammankomst i minnas tecken — vi kände alla att våra principer för rätt, rättvisa och rättfärdighet äro de som hålla, att det ohyggliga scenariet, som nu rullas upp ute i världen, hos ingen kunnat rubba tron på att demokrati är den enda styrelseform, som är människan värdig, den enda, under vilken individen trots allt kan växa och utvecklas.

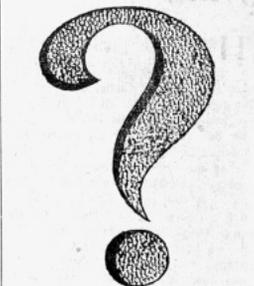
Vår hämn för arbetet!

konsekvent fullföljdes, mycket snart återge näringslivet ett visst mått av förtroende. Köplusten, produktionen skulle stiga. (På denna punkt är M. Myrdal.) Den ökade kreditgivningen skulle motsvaras av en ökad omsättning, och priserna skulle således ej behöva stegas i samma tempo som betalningsmedelsvolymen. För ett sådant programs förverkligande fordras emellertid ett planmässigt samarbete mellan regering och riksbank samt även privatbankernas vilka medverkan.

Det får icke gå till så, att staten först bestämmer sig för en massa stora offentliga arbeten och sedan anlitar centralbankens hjälp för att täcka budgetbristen. Ty då drivs landet viljelöst in på en ren inflationspolitik, som icke är bunden av klart utstakade gränser och som måste framkalla starkt misstroende till valutan. Nu måste man nog erkänna, att det Myrdal-Wigforsska programmet räknar med att en viss prisstegring är möjlig och tillfällig, ja, önskvärd, som följd av den stora utvidgningen av de offentliga arbetena. Detta borde, menar Cassel, emellertid sägas ifrån så klart och tydligt, att inte den vidgade kreditgivningen ens kan få skenat av nödvänd. — Cassel erkänner emellertid också han, att om förtroendet skulle vara så totalt ödelagt, att ingen än så liberal kreditpolitik skulle kunna stimulera investeringen i det privata näringslivet, så skulle det vara berättigat att centralbanken tillgrip andra metoder för att få ut betalningsmedel i rörelsen, först och främst att köpa upp statsobligationer, men som en sista utväg skulle kunna ta centralbankens kredit i anspråk för offentliga arbeten och därmed göra en insats för att få näringslivet i gång. — Nuvarande läge kan man försöka en sådan utväg. . . dock i så begränsad omfattning, att man steg för steg kan följa verkningarna och övertyga sig om att man verkligen är i stånd att behärska prisutvecklingen, så att icke en födesig inflation blir följden. Syftet är då ut betalningsmedel i rörelsen och att genom prisstegring stimulera det enskilda näringslivet skulle hela tiden vara det bestämmande — anordnandet av offentliga arbeten blott ett medel härtill. Myrdal angivt, samt för det tredje målbemärd inriktning på större självhushållning — som en nödvändighet följd av vår avspärrning från utländska marknader.

Cassel anser, »att en bankpolitik, som föresatte sig att stoppa priset och eventuellt åstadkomma en viss begränsad höjning av prisnivån, utan tvivel skulle, om den på förhand fixerade sitt syfte och

vår minnesfest en tacksamhetens och hyllningens tanke åt Anna Whitlock, Anna Bugge Wicksell, Frigga Carlberg, Emilia Broomé, Sophie Boström, Hilma Borellius, Kristina Borg, Ella Billing, Augusta Tønning och många, många fler av de som hängivet höllo ut till det sista.»

Råd och Rön

DAMSKRÄDDERI

"Modell"

Linnégat. 6 m. his. Tel. 606680
i a. kl. Skattelej. Även mönster på beställning
samt tillbehör av tyger.

DOCKOR

Elegantia Salongsdockor

från egen utvald samt alla lösa delar
(kroppar, huvud, masker och skor etc.)
Begär prisuppgift.

E. Axelson

Kungsgatan 15, Stockholm. Tel. 11 13 21.

KEMIKALIEAFFÄR

Siri Nilssons

KEMIKALIE- & TEKN. AFFÄR

SKEPPARGATAN 74

Tel. 749 02.

Varor hemsändas.

MOBLER

ENRUMSMOBLER

Ex: »Lars» . . . . . Kr. 450:—

»Set» . . . . . » 550:—

»Bris» . . . . . » 600:—

»Viking» . . . . . » 625:—

Bonad björk.

ERNST KARLSON.

Sveav. 108 (m. emot Stadsbiblioteket.)

TVÄTT

Kahns Tvätt

Tvätt, och mangling 45 öre. Vålgjort
arbete. Hämtas, Gyllenbergsgatan 8.
Telefon 53 71 20.

Billiga Gardiner

Allmoggardiner . . . . . från 0: 25

Madraggardiner . . . . . » 0: 85

Trädgardiner . . . . . » 0: 75

Silkesgardiner . . . . . » 1: 50

Draggardiner . . . . . » 1: 60

A.-B. MATTOR & GARDINER

SVEAEGATAN 45 FOLKUNGAGAT. 99

Tel. 11 32 94. Tel. 41 37 60.

Vete-Katten's

Bageri
och Kafferum

Kungsgatan 55

Klara Norra Kyrkogata 26

Stockholm. Tel. 20 84 05.

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:

Telefon 20 48 42. Mottagningsstid

10—12.

EXPEDITION:

Telefon 20 48 42.

Konstord kl. 10—12 f. m., 1—4

e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3: 25,

kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1933

Zetlerand & Thelanders Boktryckeri-A.B.

Margit Wohlin.